

Finanstilsynet

Sendes per e-post til post@finansstilsynet.no

Oslo, 25. april 2024

Spørsmål om innløsning av fondsandeler og håndtering av kundemidler ved avvikling av kundeforhold

Vi ønsker å stille enkelte spørsmål om gjennomføring av avvikling av kundeforhold etter hvitvaskingsregelverket, og hva en fullstendig avvikling av et kundeforhold vil innebære for et fondsforvaltningsselskap, spesielt i situasjoner hvor årsaken til at kundeforholdet avvikles er at kunden ikke responderer på forvaltningsselskapets henvendelser.

Hvitvaskingslovens i § 24 innebærer at forvaltningsselskapet skal avvikle kundeforhold dersom det ikke er mulig å gjennomføre kundetiltak. Bestemmelsen må ses i sammenheng med finansavtaleloven § 3-8, som gir hjemmel til å avvikle avtale om finansielle tjenester dersom dette er nødvendig for å oppfylle plikter i lov.

En avvikling fordrer normalt innløsning av andelene og utbetaling av midlene. Vi forstår disse reglene slik at forvaltningsselskapene har nødvendig hjemmel til å innløse kundens andeler der det foreligger grunnlag for avvikling, uten kundens samtykke.

Ved avvikling opphører plikten til løpende oppfølging av kundeforholdet.

Spørsmålet er imidlertid om tvangsinnløsning av kundens andeler, av ulike grunner, er nødvendig for å anse kundeforholdet som avviklet i hvitvaskingslovens forstand.

Problemstillingen blir da om det er mulig å avvikle kundeforholdet, slik at plikten til løpende kundetiltak opphører, men uten at kundens andeler innløses. En slik løsning vil etter vår forståelse kun være aktuell dersom kundeforholdet er helt passivt, slik at man ikke får tak i kunden, og heller ikke får utbetalt kundens tilgodehavende dersom man hadde innløst andelene.

En av flere mulige årsaker kan være at andelseier er indisponibel, som følge av alder, sykdom mv. Forvaltningsselskapet har ingen sikker kilde for å identifisere hvorfor andelseier ikke responderer, eller hvorvidt andelseier har nærstående eller andre som alternativt kan kontaktes.

Dersom det ikke er indikasjoner på at manglende respons skyldes uvilje mot å gi oppdatert informasjon, fremstår tvangsinnløsning som et lite egnet tiltak.

Dersom forvaltningsselskapet av slike grunner mener tvangsinnløsning er uegnet, har foreningen identifisert to alternativer:

- Registrering av kunden som «under avvikling» i forvaltningsselskapets systemer, med full sperre for tegninger og innløsninger, slik at kunden ikke har tilgang til tjenestene. En slik løsning innebærer at forvaltningsselskapet må håndtere eventuelle utbytter på en klientkonto, dersom andelsklassen utbetaler utbytte. Reinvestering av utbytte vil ikke være mulig. Forvaltningsselskaper uten aktiv forvaltningstillatelse vil ikke ha klientkonto, og må deponere utbyttet i Norges Bank
- Registrering av kunden som avviklet i forvaltningsselskapets systemer og deponere andelene i Norges Bank.

Spørsmålet, som vi ønsker Finanstilsynets syn på, er om kundeforholdet kan anses som avviklet, slik at kravet til løpende kontrolltiltak ikke lenger gjelder, dersom en av de to løsningene over velges («spærrede kundeforhold som er sendt til avvikling»). Etter vårt syn vil en slik løsning harmonere godt med Finanstilsynets uttalelser knyttet til spærrede kundeforhold som er sendt til avvikling i brev 1. september 2022 til DNB, jf. også hvitvaskingsforskriften § 4-14.

Vi ber Finanstilsynet om å bringe klarhet i disse spørsmålene.

Vi ser frem til deres svar og er tilgjengelige for videre diskusjon eller for å gi mer informasjon hvis nødvendig.

Med vennlig hilsen
Verdipapirfondenes forening - næringspolitikk

Bernt S. Zakariassen
Adm. direktør

